

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2630

[Total No. of Pages : 4

[5305]-1001

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Core Paper - 1 : History and It's Theory
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the nature and functions of History.
- b) Examine the relation between other Social Sciences and History.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the main features of Church History Writing.
- b) Explain the Romanticist view of History.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) State the contribution of the Scientific School of History Writing.
- b) Explain the materialist approach to History.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the meaning of structuralism and discuss its impact on History.
- b) Examine the contribution of the Subaltern School to the writing of History.

P.T.O.

Q5) Write any two short notes of the following in 100 words each :

[10]

- a) Herodotus
- b) Livy
- c) Ibn Khaldun
- d) Michel Foucault

Total No. of Questions : 5]

P2630

[5305]-1001

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Core Paper - 1 : History and It's Theory

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) इतिहासाचे स्वरूप आणि कार्य स्पष्ट करा.

ब) इतिहास आणि सामाजिक शास्त्र यांच्यातील संबंधाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) चर्च इतिहास लेखनाच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

ब) स्वछंदतावादी इतिहासलेखन प्रवाहाचे विवेचन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) इतिहासलेखनातील शास्त्रशुध्द इतिहासलेखन प्रवाहाचे योगदान सांगा.

ब) इतिहासातील राष्ट्रवादी इतिहासलेखनाचे विवेचन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) संरचनावाद म्हणजे काय? हे सांगून इतिहासलेखनावरील संरचनावादाच्या प्रवाहाची चर्चा करा.

ब) सबाल्टन इतिहास लेखन प्रवाहाचे इतिहास लेखनातील योगदानाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

- अ) हिरोडोटस
- ब) लिव्ही
- क) इब्न खल्दून
- ड) मायकेल फुको

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2631

[Total No. of Pages : 4

[5305]-1002

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

HS - 2 : Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the features of 'Nationalist Historiography' of Ancient India.
- b) Explain the Limitations of Archaeological sources.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the Pre state formations up to the later Vedic Age.
- b) Explain the nature of kingship under the Mauryas.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Examine the emergence of castebased societies in India.
- b) Evaluate the Philosophy of Jainism.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the development of Agriculture System in Iron Age.
- b) Explain the contribution of the Satavahanas dynasty in Art and Architecture.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words :

[10]

- a) Define 'Hindu'
- b) Sabha and Samity
- c) Kaliyuga
- d) Urban trade centres

Total No. of Questions : 5]

P2631

[5305]-1002

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

HS - 2 : Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]

अ) प्राचीन भारतीय राष्ट्रवादी इतिहास लेखन प्रवाहाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) पुरातत्वीय साधनांच्या मर्यादा स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]

अ) सुरुवातीच्या पूर्व वैदिक काळापासून ते उत्तर वैदिक काळापर्यन्तच्या राज्यनिर्मितीची चर्चा करा.

ब) मौर्यकालीन राजपदाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]

अ) भारतामधील जातीवर आधारित संस्थांच्या उदयाचे परिक्षण करा.

ब) जैन धर्मातील तत्त्वज्ञानांचे मुल्यमापन करा.

प्रश्न 4) एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]

अ) लोहयुगातील कृषी व्यवस्थेचा विकास स्पष्ट करा.

ब) सातवाहन घराण्याचे कला व स्थापत्यकला मधील योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

[10]

- अ) हिंदूंची व्याख्या करा.
- ब) सभा आणि समिती
- क) कलियुग
- ड) शहरी व्यापारी केन्द्रे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2632

[Total No. of Pages : 4

[5305]-1003

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Maratha Polity (Paper - III)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) State the importance of foreign sources useful for the study of Maratha History.
- b) Discuss the nature of Provincial administration of the Maratha State.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the Origin and changing nature of the kingship under the Marathas.
- b) Review religion under the Maratha State.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) State the composition and discuss the judicial Powers of the Got Sabha.
- b) Examine the nature of "Balutedari" System.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Critically examine the salient features of Judicial System under the Marathas.
- b) Explain the nature and salient features of the Maratha Cavalry.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words :

[10]

- a) The term 'Maratha Polity'
- b) Ashtapradhan Mandal
- c) Mirasdar and Upari
- d) Administration of fort.

Total No. of Questions : 5]

P2632

[5305]-1003

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Maratha Polity (Paper - III)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मराठ्यांच्या इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या परकीय साधनांचे महत्त्व सांगा.

ब) मराठा राज्याच्या प्रांतिक प्रशासनाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मराठा राजपदाचे स्वरूप व बदलत गेलेल्या प्रक्रियेची चर्चा करा.

ब) मराठा राज्यातील धर्माचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) गोतसभेची रचना सांगून त्यांच्या न्याय क्षेत्रातील अधिकाराची चर्चा करा.

ब) बलुतेदारी पध्दतीचे परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मराठेकालीन न्यायव्यवस्थेच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे टिकात्मक परीक्षण करा.

ब) मराठा घोडदळाचे स्वरूप व ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

- अ) मराठा राज्यव्यवस्थेची संज्ञा
- ब) अष्टप्रधान मंडळ
- क) मिरासदार आणि उपरी
- ड) किल्ल्याचे प्रशासन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2633

[Total No. of Pages : 4

[5305]-1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional Paper - I)

Cultural History of Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the Physical and Geographical features of Maharashtra region.
- b) Discuss the meaning and different views of 'Maharashtra Dharma'.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Examine the Philosophy of Varkari Movement.
- b) Explain the teaching of Mahanubhav and Ramdasi cult.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Take a review of Bhakti Literature.
- b) Explain the difference between Panditi and Folk Literature.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the impact of Islamic Culture on Socio-Cultural Practices.
- b) Explain the salient features of Arts and Architecture in Maharashtra.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words :

[10]

- a) Define the term 'Culture'
- b) Bakhar
- c) Philosophy of Sufi cult
- d) Maratha painting

Total No. of Questions : 5]

P2633

[5305]-1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)
HISTORY (Optional Paper - I)
Cultural History of Maharashtra
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
-
- प्रश्न 1) एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]
अ) महाराष्ट्र प्रदेशाचे प्राकृतिक व भौगोलिक वैशिष्टे स्पष्ट करा.
ब) 'महाराष्ट्र धर्म' याचा अर्थ आणि विविध दृष्टीकोनांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]
अ) वारकरी चळवळीच्या तत्वज्ञानाचे परिक्षण करा.
ब) महानूभाव पंथ आणि रामदासी पंथ यांची शिकवण स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]
अ) भक्ती साहित्याचा आढावा घ्या.
ब) पंडिती साहित्य आणि लोक साहित्य यांच्यामधील फरक स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]
अ) सामाजिक आणि सांस्कृतिक व्यवहारामध्ये इस्लामीक संस्कृतीच्या प्रभावाचे विवेचन करा.
ब) महाराष्ट्रातील कला व स्थापत्य कला यांची ठळक वैशिष्टे स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दामध्ये लिहा. [10]

अ) 'संस्कृती' संज्ञा परिभाषित करा.

ब) बखर

क) सुफी पंथाचे तत्वज्ञान

ड) मराठा चित्रकला

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2634

[Total No. of Pages : 4

[5305]-1005

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional Paper - II)

History of Medieval Deccan (1295 - 1724)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the factors behind establishment of Bahamani Kingdom.
- b) Examine the local Administrative structure of Maratha state.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the nature of military system of the Vijaynagar Kingdom.
- b) Discuss the caste system under the Maratha's.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the Bahamani Taxtion system.
- b) Discuss the trade and commerce of Vijaynagar Kingdom.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Examine the system of currency under the Marathas.
- b) Explain the structure of Village community under Farukhi Kingdom.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words :

[10]

- a) Reddy Kingdom of Andhra
- b) Architecture of Marathas
- c) Religious life of Vijaynagar Kingdom
- d) Painting of Bahamani

Total No. of Questions : 5]

P2634

[5305]-1005

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional Paper - II)

History of Medieval Deccan (1295 - 1724)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) बहामनी राज्याच्या स्थापनेची कारणे स्पष्ट करा.
ब) मराठा राज्याच्या स्थानिक प्रशासनाच्या रचनेचे परिक्षण करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) विजयनगर राज्याच्या लष्करी स्वरूपाची चर्चा करा.
ब) मराठेकालीन जातिव्यवस्थेवर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) बहामनी राज्याच्या कर व्यवस्थेचे विवेचन करा.
ब) विजयनगर राज्याच्या व्यापार आणि वाणिज्य व्यवस्थेची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मराठेकालीन चलन व्यवस्थेचे विवेचन करा.
ब) फारूखी राज्यातील गावगाड्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

- अ) आंध्रच्या रेड्डी राज्याचे स्वरूप
- ब) मराठेकालीन स्थापत्य कला
- क) विजयनगर राज्याचे धार्मिक जीवन
- ड) बहामनींची चित्रकला

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2635

[Total No. of Pages : 4

[5305]-1006

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional Paper - III)

Social Background of Dalit Movement in Maharashtra
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the concept of 'caste' and its impact on society and Human Behavior.
- b) Explain The term 'Dalit' with reference to various Thinkers.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the social background against which the rise of Buddhism took place.
- b) Explain the role of Bhakti Movement in Highlighting the problem of inequality.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the contribution of Rajarshi Shahu Maharaj in the solving the problem of social Justice.
- b) Give detail philosophy of Satyashodhak Samaj.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the role of Gopal Baba Walangkar and Kisan Fagugi Bansode in Dalit Movement.
- b) Examine the contribution of Vitthal Ramji Shinde in the solving the problems of Dalit.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words :

[10]

- a) Dalit consciousness
- b) Saint Chokhamela
- c) Saint Soyarabai
- d) Karmamela and Banka

Total No. of Questions : 5]

P2635

[5305]-1006

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional Paper - III)

Social Background of Dalit Movement in Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) 'जात' ही संकल्पना स्पष्ट करा व समाज व्यवस्था आणि मानवी वर्तनावरील त्याचा प्रभाव स्पष्ट करा.

ब) विविध विचारवंतांच्या विचारांचा संदर्भ देऊप 'दलित' ही संकल्पना स्पष्ट करा

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) बौद्ध धर्माच्या उदयाची सामाजिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

ब) भक्ती चळवळीने असमानतेच्या समस्येवर प्रकाश टाकण्यात कोणती भूमिका पार पाडली याचे स्पष्टीकरण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) सामाजिक न्यायाची समस्या सोडविण्यात राजर्षी शाहू महाराज यांनी दिलेल्या योगदानाचे विवेचन करा.

ब) सत्यशोधक समाजाच्या तत्वज्ञानाचे सविस्तर विवेचन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) गोपाळ बाबा वलंगकर आणि किसन फागुजी बनसोडे यांच्या दलित चळवळीतील योगदानाची चर्चा करा.
- ब) दलितांच्या समस्या सोडविण्यात विठ्ठल रामजी शिंदे यांनी दिलेल्या योगदानाचे परिक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]

- अ) दलित जाणिव
- ब) संत चोखामेळा
- क) संत सोयराबाई
- ड) कर्ममेळा आणि बँका

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2636

[Total No. of Pages : 4

[5305]-1007

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional Paper - IV)

History and Philosophy of Science and Technology

(Development in the West)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) What is Science? Explain the various definitions of Science and Technology with examples.
- b) Evaluate the development of Science and Technology in the Mesopotamia Civilizations.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Describe the development of Science and Technology in Egypt and Greece.
- b) Explain the concept of 'Dark Age' and its impact on Europe.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the Copernican Revolution in Astronomy.
- b) Explain the salient features of Industrial Revolution.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the Darwinism and it's impact on Science.
- b) Examine in detail Nature of Scientific progress in the 20th century.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words : **[10]**

- a) The Galilean Revolution
- b) Newton
- c) James Wats
- d) China Civilization

Total No. of Questions : 5]

P2636

[5305]-1007

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional Paper - IV)

History and Philosophy of Science and Technology

(Development in the West)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) विज्ञान म्हणजे काय? विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या विविध व्याख्या उदाहरणासह स्पष्ट करा.

ब) मेसोपोटेमिया संस्कृतीतील विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या विकासाचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) इजिप्त आणि ग्रीक संस्कृतीतील विज्ञान व तंत्रज्ञानातील विकासाचे वर्णन करा.

ब) 'अंधकार युग' ही संकल्पना स्पष्ट करून युरोपवरील त्याचा प्रभाव स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) कोपर्निकसच्या खगोलशास्त्रीय क्रांतीचे विवेचन करा.

ब) औद्योगिक क्रांतीचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) डार्विनवादाचे विवेचन करून विज्ञानावरील त्याचा प्रभाव स्पष्ट करा.

ब) 20 व्या शतकातील वैज्ञानिक प्रगतीच्या स्वरूपाचे सविस्तर विवेचन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

अ) गॅलिलियन क्रांती

ब) न्यूटन

क) जेम्स वॉट

ड) चीनी संस्कृती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2637

[Total No. of Pages : 4

[5305]-1008

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional) (Paper - V)

U.S.A. From Isolation to Hegemony

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the causes and importance of the Spanish American War of 1896.
- b) Examine President Theodore Roosevelt's for Eastern Policy.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the foreign policy of President Woodrow Wilson.
- b) What is Isolationism? Can the term be applied to United States foreign policy after World War - I?

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) What were the main provisions of the Washington conference? Explain its significance.
- b) Examine the role played by the United States in World War - II.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the foreign policy of President Truman.
- b) Examine the role of the United States in the formation and working of the United Nations Organization.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each : **[10]**

- a) Monroe Doctrine
- b) Marshall Plan
- c) NATO
- d) Star Wars Program

Total No. of Questions : 5]

P2637

[5305]-1008

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional) (Paper - V)

U.S.A. From Isolation to Hegemony

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) स्पेन अमेरिका युद्धाची कारणे व महत्वाविषयी चर्चा करा.
ब) राष्ट्र अध्यक्ष थिओडोर रूसवेल्ट यांच्या अती पूर्व धारणाचे परिक्षण करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) राष्ट्र अध्यक्ष वुड्रो विल्सन यांच्या परराष्ट्रीय धोरणाविषयी चर्चा करा.
ब) अलिप्तता म्हणजे काय? पहिल्या महायुद्धानंतरच्या अमेरिकेच्या परराष्ट्रीय धोरणाला अलिप्ततावादी ही संज्ञा लागू होते का?
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) वॉशिंग्टन परिषदेच्या मुख्य तरतुदी काय होत्या? यांचे महत्व सांगा.
ब) दसऱ्या महायुद्धातिल अमेरिकेची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) राष्ट्र अध्यक्ष ट्रुमन यांच्या परराष्ट्रीय धोरणा विषयी चर्चा करा.
ब) संयुक्त राष्ट्र संघाची स्थापना व कार्यामधिल अमेरिकेच्या भूमिकेचे परिक्षण करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

[10]

- अ) मनरो सिध्दांत
- ब) मार्शल योजना
- क) नेटो (NATO)
- ड) Star Wars Program

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2638

[Total No. of Pages : 4

[5305]-1009

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional) (Paper - VI)

History of Art and Architecture in India : Ancient Period

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the architectural achievements of the Harappan Civilization.
- b) Examine the art and architecture of the Mauryan Period.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Examine the main features of Satavahan art and architecture.
- b) Analyse the importance of the Mathura School in Indian art and architecture.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the characteristics of architecture of the Guptas.
- b) Take a review of the art and architecture of Vakataka.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Survey the salient features of Classical Indian architecture.
- b) Explain the feature of Pallava architecture with examples.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words :

[10]

- a) Stone age art
- b) Saka art
- c) Rashtrakuta art
- d) Amaravati School

Total No. of Questions : 5]

P2638

[5305]-1009

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional) (Paper - VI)

History of Art and Architecture in India : Ancient Period

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) स्थापत्यातील हरप्पा संस्कृतीच्या योगदानाची चर्चा करा.
ब) मौर्यकालीन कला व स्थापत्यांचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) सातवाहनाच्या कला आणि स्थापत्याच्या मुख्य वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
ब) भारतीय कला स्थापत्यातील मथुरा शैलीच्या महत्वाचे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) गुप्तांच्या स्थापत्याच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
ब) वाकाटक कला व स्थापत्याचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारतीय अभिजात स्थापत्य कलेच्या ठळक वैशिष्ट्यांचा आढावा घ्या.
ब) पल्लव स्थापत्याची वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

अ) पाषाण काळातील कला

ब) शक कला

क) राष्ट्रकुट कला

ड) अमरावती शैली

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2639

[Total No. of Pages : 2

[5305]-2001
M.A. (Part - I) (Semester - II)
HISTORY
Core Paper - 4 : History and It's Practice
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Define the term research. What are the qualities of a good researcher.
- b) What is preliminary operations in historical research? Explain.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the process of verifying the authenticity of a document
- b) Discuss how the grouping of facts is carried out.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the contribution of the Nationalist School of history writing.
- b) Explain the perspective of the Cambridge School of historians regarding Modern Indian History.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the main features of the Dakar school of history writing.
- b) What is a myth? How is it Utilized for historical understanding.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each : **[10]**

- a) Constructive Reasoning
- b) Generalization
- c) Presentation
- d) Bibliography

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P2639

[5305]-2001
M.A. (Part - I) (Semester - II)
HISTORY
Core Paper - 4 : History and It's Practice
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) संशोधन घ्या संज्ञेची व्याख्या करा. संशोधकाच्या अंगी आवश्यक असणारे गुण कोणते?
ब) इतिहासातिल संशोधनाची प्राथमिक प्रक्रीया म्हणजे काय? स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) कागद पत्रांची विश्वासर्हायता तपासून पाहण्याची प्रक्रीया स्पष्ट करा.
ब) घटितांची जुळवाजुळव कशी केली जाते?
- प्रश्न 3) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) राष्ट्रवादी इतिहास लेखन प्रवाहच्या योगदाना विषयी चर्चा करा.
ब) आधुनिक भारताच्या इतिहासाविषयीचे केंब्रिज मत प्रवाहच्या इतिहासकारांचे आकलन स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) डकार इतिहास लेखन प्रवाहाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) मिथक म्हणजे काय? इतिहासाच्या आकलनामध्ये मिथकाचा उपयोग कसा करतात?
- प्रश्न 5) खालिलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [10]
अ) विधायक प्रमेय
ब) सामान्यीकरण
क) प्रस्तुतीकरण
ड) ग्रंथ सूची

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2640

[Total No. of Pages : 4

[5305]-2002

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Paper - V)

Evolution of Ideas and Institutions in Medieval India

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) What does the term 'Transition to medieval' mean? Explain in detail.
- b) Analyze the importance of foreign travellers accounts for the study of medieval Indian history.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss Shokracharya's Theory of state and kingship.
- b) Explain Abul Fazl's ideas on state and kingship.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Examine the theory of segmentary state with special reference to medieval South India.
- b) Discuss the system of administration under the Delhi Sultanate.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the concept of social stratification in the context of medieval Indian society.
- b) Discuss in brief the main features of the Mughal System of currency.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each : **[10]**

- a) Ziauddin Barani
- b) Ijaradari
- c) Chisti Silsilah
- d) Banjara

Total No. of Questions : 5]

P2640

[5305]-2002

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Paper - V)

Evolution of Ideas and Institutions in Medieval India

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मध्ययुगीनतेकडे स्थित्यंतर या संज्ञेचा अर्थ स्पष्ट करून सविस्तर विवेचन करा.

ब) मध्ययुगीन भारतीय लेखनाच्या अभ्यासासाठी परकीय प्रवासी वृत्तांताचे महत्व सांगून टिकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) शुक्राचार्याची राजपद आणि राज्य सिध्दांताची चर्चा करा.

ब) अबुल फजल राज्य व राजपद विषयी त्यांचे विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मध्ययुगीन दक्षिण भारताच्या संदर्भात विभाजीत राज्याचा सिध्दांताचे परीक्षण करा.

ब) दिल्लीच्या सुलतानशाहीच्या प्रशासकीय व्यवस्थेची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मध्ययुगीन भारतीय समाजाच्या संदर्भसह सामाजिक स्थिरीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) मुघलकालीन चलनव्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये सांगून त्याची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

अ) झियाउद्दीन बरणी

ब) इजारादारी

क) चिस्ती सिलसिला

ड) बंजारा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2641

[Total No. of Pages : 4

[5305]-2003

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Core Paper - VI)

**Socio-Economic History of the Marathas
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the importance of Marathi literary sources useful for the study of Socio-Economic history of Marathas.
- b) Describe the role of Patil and Kulkarni in Village administration.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Define the term Baluta and examine the nature of the Baluta System.
- b) Discuss the role of institutions of family and marriage in the society in the Maratha Period.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Examine the nature of Social Stratification in the context of Society in the Maratha Period.
- b) What was the importance of fairs and festivals in Social life of the Marathas.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Examine the various types of agricultural land and their assessment under the Marathas.
- b) Examine the nature of Textile and Leather work industries in the Maratha State.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words :

[10]

- a) Factory records
- b) Internal Trade centers
- c) Tagai
- d) Mints under the Marathas

Total No. of Questions : 5]

P2641

[5305]-2003

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Core Paper - VI)

Socio-Economic History of the Marathas

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मराठ्यांच्या सामाजिक, आर्थिक इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या मराठी साधनांचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) ग्राम प्रशासनातील पाटील व कुलकर्णी यांच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) 'बलुता' या संज्ञेची व्याख्या सांगा आणि बलुता पध्दतीच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.

ब) मराठ्यांच्या सामाजिक जीवनातील कुटुंब व विवाह संस्थांच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मराठेकालीन समाजाच्या संदर्भात सामाजिक स्तरीकरणाच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.

ब) मराठ्यांच्या समाज जीवनात यात्रा व उत्सवाचे महत्व काय होते.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मराठेकालीन शेतजमिनीच्या विविध प्रकारांचे आणि तिच्या आकारणीचे परीक्षण करा.

ब) मराठा राज्यातील वस्त्रोद्योग व चर्मोद्योगाच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

- अ) फॅक्टरी रेकॉर्ड
- ब) अंतर्गत व्यापारी केंद्र
- क) तगाई
- ड) मराठेकालीन टांकसाळी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2642

[Total No. of Pages : 4

[5305]-2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY

Opt. - 7 : Marathas in 17th and 18th Century Power Politics
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the basic features of Maratha Political System.
- b) Examine the importance of 'Watan' and 'Saranjam' in Maratha Power Politics.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Give an account of the 'Maratha War of Independence'.
- b) Discuss the nature of the 'Maratha Confederacy'.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Assess the Policy of expansion of the Marathas in 'North India'.
- b) Explain the causes of the conflict between Maratha and Nizam.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the 'Jaipur Episode'.
- b) Examine the relation between the Peshwas and Colonial Portuguese.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words :

[10]

- a) Features of 'Swarajya'
- b) Importance of Chh. Shivaji coronation
- c) Raghuji Bhosale
- d) Third Maratha Anglo - War

Total No. of Questions : 5]

P2642

[5305]-2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY

Opt. - 7 : Marathas in 17th and 18th Century Power Politics

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]

अ) मराठा राजकीय व्यवस्थेची पायाभूत वैशिष्टे स्पष्ट करा.

ब) मराठा राजकीय सत्तेमधील 'वतन' आणि 'सरंजाम' यांच्या महत्वांचे परिक्षण करा.

प्रश्न 2) एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]

अ) मराठ्यांचे स्वातंत्र युद्धाचा वृत्तांत लिहा.

ब) मराठा मंडळाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]

अ) मराठ्यांच्या उत्तर भारताकडील विस्तारवादी धोरणाचे मूल्यमापन करा.

ब) मराठा आणि निजाम यांच्यामधील संघर्षाची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]

अ) 'जयपुर प्रकरण' स्पष्ट करा.

ब) वसाहतवादी पोर्तुगिज आणि पेशवा यांच्यामधील संबधाचे परिक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

[10]

- अ) स्वराज्याची वैशिष्टे
- ब) छ. शिवाजी राज्यभिषेकाचे महत्व
- क) रघुजी भोसले
- ड) तिसरे मराठा - इंग्रज युद्ध

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2643

[Total No. of Pages : 4

[5305]-2005

M.A. (Part - I) (Semester - II)
HISTORY (Optional) (Paper - VIII)
Nature of Dalit Movement in Maharashtra
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words : **[10]**

- a) Explain the impact of Dr. Babasaheb Ambedkar's Ideology on depressed society.
- b) 'Liberty, Equality and Fraternity' was main aim of Dr. Babasaheb Ambedkar's Movement. Discuss.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words : **[10]**

- a) State the aim's and objective of Independent Labour Party and All India scheduled Caste Federation.
- b) Explain in detail the role of Dr. Babasaheb Ambedkar in the making of Indian Constitution.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words : **[10]**

- a) What do know about Hindu Code Bill?
- b) Examine the Background aganist which Dr. Babasaheb Ambedkar's 'Great conversion' to Buddhisim took place.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words : **[10]**

- a) Explain in brief the nature of Post Ambedkar Dalit Movement and its impact on Indian Society.
- b) Review the emergence of Dalit Consciousness and its Modes of Expression with special Reference to Dalit Literature and Press.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words : **[10]**

- a) Dadasaheb Gaikwad
- b) Ambedkari Jalase
- c) Dalit Rangbhumi
- d) Pune Pact.

Total No. of Questions : 5]

P2643

[5305]-2005

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - VIII)

Nature of Dalit Movement in Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या विचार प्रणालीचा दलित समाजावर पडलेला प्रभाव विषद करा.

ब) 'स्वातंत्र्य, समता व बंधुता' हे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या चळवळीचे मुख्य ध्येय होते, चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) स्वतंत्र मजुर पक्ष व अखिल भारतीय शेड्युल्ड कास्ट फेडरेशनची ध्येय व उद्दिष्टे सांगा.

ब) भारताच्या राज्यघटना निर्मितीमधील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) हिंदू कोड बिल या विषयी आपणास काय माहीत आहे?

ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या बौद्ध धर्म प्रवेशास कोणती पार्श्वभूमी कारणीभूत ठरली याचे परिक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) आंबेडकरोत्तर दलित चळवळीच्या स्वरूपाचे विवेचन करून भारतीय समाजावरील प्रभाव स्पष्ट करा.

ब) दलित जाणवा आणि त्यांच्या व्यक्त होण्याची साधने या संदर्भात दलित साहित्य आणि वृत्तपत्र यांचा आढावा घ्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर 100 शब्दात टीपा लिहा. [10]

अ) दादासाहेब गायकवाड

ब) आंबेडकरी जलसे

क) दलित रंगभूमी

ड) पुणे करार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2644

[Total No. of Pages : 4

[5305]-2006

M.A. (Part - I) (Semester - II)
HISTORY (Optional Paper - IX)
Economic History of Medieval India
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the nature of agrarian relations under the Delhi Sultanate.
- b) Discuss the features of the land revenue system under the Mughal State.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) State the salient features of Jagirdari System under the Mughals.
- b) Review the nature of maritime trade during the Medieval Period.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the main trade routes in Medieval India.
- b) Explain the nature of Urbanisation in Medieval India.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the Cotton textile industry under Mughals.
- b) Explain in detail the features of tax-system in the Medieval Period.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words :

[10]

- a) Iqta System
- b) Ports of Mughal Period
- c) Types of Hundi
- d) Dyeing Industry

Total No. of Questions : 5]

P2644

[5305]-2006

M.A. (Part - I) (Semester - II)
HISTORY (Optional Paper - IX)
Economic History of Medieval India
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) दिल्ली सुलतानशाही काळातील शेती संबंधाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) मुघल राज्यातील जमीन महसूल पध्दतीच्या मुख्य वैशिष्ट्याची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मुघल कालीन जहागीरदारी व्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) मध्ययुगीन कालखंडातील सागरी व्यापाराच्या स्वरूपाचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मध्ययुगीन भारतातील मुख्य व्यापारी मार्गाची चर्चा करा.
ब) मध्ययुगीन काळातील नागरीकरणाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मोगलांच्या काळातील सुती कापड उद्योगाची चर्चा करा.
ब) मध्ययुगीन भारतातील करप्रणालीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टीपा लिहा.

[10]

- अ) इक्ता पध्दत
- ब) मुघलकालीन बंदरे
- क) हुडीचे प्रकार
- ड) रंग उद्योग

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2645

[Total No. of Pages : 4

[5305]-2007

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - 10)

Peasant Movements in India (Medieval and Modern)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the classification of peasantry and landholders in Medieval India.
- b) Bring out the main features of Prof. Dhanagares classification of Indian peasantry.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) The impoverishment of the Indian peasantry was a direct result of the transformation of the agrarian structure under the British. Discuss.
- b) Explain the causes of the Deccan Uprising of 1875.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Examine the circumstances leading to the Moplah Revolts of 1919 - 1920.
- b) Elaborate on the significance of the Champaranya Satyagraha.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Evaluate the impact of the Gandhian method on peasant movements with special reference to the Bardoli Satyagraha.
- b) The influence of the leftist ideology changed the nature of peasant movements in India. Comment.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each : **[10]**

- a) Upari and Mirasi
- b) Kheda Satyagraha
- c) Santhal Rebellion
- d) All India Kisan Sabha

Total No. of Questions : 5]

P2645

[5305]-2007

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - 10)

Peasant Movements in India (Medieval and Modern)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मध्ययुगीन भारताच्या शेतकरी व जमीनदार वर्गाच्या वर्गिकरणा विषयी चर्चा करा.

ब) प्रा. धनागरे यांच्या भारतीय शेतकरीचे वर्गिकरणाची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) ब्रिटिश काळातिल बदललेल्या शेतीच्या संरचनेमुळे भारतीय शेतकरी निर्धन झाला. चर्चा करा.

ब) 1875 च्या दख्खन उठावाची कारणे विशद करा.

प्रश्न 3) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) 1919 - 1920 च्या मोपला बंडाला कारणीभूत ठरणारी परिस्थिती स्पष्ट करा.

ब) चंपारण्यच्या सत्याग्रहाचे सविस्तर विवेचन करा.

प्रश्न 4) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) बारडोली सत्याग्रहाच्या विशेष संदर्भासह शेतकरी चळवळींवर गांधीवादी पध्दतींच्या प्रभावाचे मूल्यमापन करा.

ब) डाव्या विचारसरणीच्या प्रभावामुळे भारतातिल शेतकरी चळवळींचे स्वरूप बदलले. तुमचे मत व्यक्त करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

[10]

- अ) उपरी व मिरासी
- ब) खेडा सत्याग्रह
- क) संथाल उठाव
- ड) अखिल भारतीय किसान सभा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2646

[Total No. of Pages : 4

[5305]-2008

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - 11)

**History of Arts and Architecture in India : Medieval Period
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the main features of the Chandellas temple, art and architecture.
- b) Explain the main features of the Jain Manuscript Painting in Western India.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) "The Cholas temple architecture reveals a gradual evolution" coment.
- b) "Vijaynagar style of architecture was a notable achievement" - Discuss.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the salient features of the Kaktiya temple - architecture.
- b) Discuss the nature of temples in Kerala.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Examine the types of art and architecture in Sultanate period.
- b) Describe the miniature paintings of the Mughal period in India.

P.T.O.

Q5) Write any two short notes :

[10]

- a) Bhojeshwar temple, Bhojpur
- b) Regional styles of Gujrat
- c) "Buland Darwaza"
- d) Islamic architecture in medieval Bengal.

Total No. of Questions : 5]

P2646

[[5305]-2008

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - 11)

History of Arts and Architecture in India : Medieval Period

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]

अ) चोलांच्या मंदिर कला, स्थापत्यकलेचे मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) पश्चिम भारतामधील जैनांच्या हस्तलिखित चित्रकलेचे मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]

अ) “चोलांची मंदिर स्थापत्यकला हळुवारपणे उत्क्रांती प्रकट करतात.” भाष्य करा.

ब) “विजयनगर वास्तुकला शैली एक उल्लेखनिय कामगिरी आहे” चर्चा करा.

प्रश्न 3) एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]

अ) काकतीय मंदिर स्थापत्यकलेची वैशिष्ट्ये ठळक स्पष्ट करा.

ब) केरळ मधील मंदिर स्वरूपाविषयी चर्चा करा.

प्रश्न 4) एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]

अ) दख्खन सुलतानशाही कालखंडातील कला व स्थापत्यकलेच्या प्रकाराचे परीक्षण करा.

ब) भारतामधील मुगलकालीन लघुचित्रांचे वर्णन करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

[10]

- अ) भोजेश्वर मंदिर, भोजपूर
- ब) गुजरातची प्रादेशिक शैली
- क) बुलंद दरवाजा
- ड) मध्ययुगीन बंगालमधील इस्लामीक स्थापत्य कला

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2647

[Total No. of Pages : 4

[5305]-2009

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - XII)

**History of Science and Technology in India
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Review the development of science and technology in Indus Valley Civilization.
- b) Asses the Development of Mathematics in Ancient Period.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Assess the contribution of Aryabhatta and Varahamihira to Astronomy.
- b) Discuss the contribution of Sir C.V. Raman to science.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Give detail Introduction of Western Science and Technology in India with special reference to Railway and Telegraph.
- b) Explain the Policy towards science under the British.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the contribution of Sawai Jaisingh Jaipur in the field of Scientific Knowledge.
- b) State the contribution of Jawahar Lal Nehru to the development of Science in Modern India.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any Two of the following in 100 words :

[10]

- a) Atomic Energy
- b) Green Revolution
- c) Ancient Astronomy
- d) Space Science

Total No. of Questions : 5]

P2647

[5305]-2009

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - XII)

History of Science and Technology in India

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) सिंधु संस्कृतीतील विज्ञान व तंत्रज्ञानाच्या विकासाचा आढावा घ्या.

ब) प्राचीन काळातील गणित आणि वैद्यकशास्त्राच्या प्रगतीचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) आर्यभट्ट आणि वराहमिहिर यांच्या खगोलशास्त्रामधील योगदानाचे मूल्यांकन करा.

ब) सर सी.व्ही. रामन यांचे विज्ञानातील योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) पाश्चात्य विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचे भारताला झालेल्या ओळखीचे रेल्वे आणि तारायंत्र च्या संदर्भात सविस्तर विश्लेषण करा.

ब) ब्रिटिश काळातील विज्ञान विषयक धोरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) जयपूरच्या सवाई जयसिंग यांनी विज्ञानाच्या क्षेत्रात केलेल्या योगदानाची चर्चा करा.

ब) आधुनिक भारताच्या वैज्ञानिक प्रगतीमध्ये जवाहरलाल नेहरूंनी दिलेले योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टीपा लिहा.

[10]

- अ) अणू उर्जा
- ब) हरित क्रांती
- क) प्राचीन खगोलशास्त्र
- ड) अंतराल विज्ञान

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2648

[Total No. of Pages : 4

[5305]-3001

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Core Paper - VII)

Ancient and Medieval Civilizations of the World

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Examine the Philosophy and religious life in ancient civilization in China.
- b) Give an account of political systems and socio-economic life of ancient Persian-civilization.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the cultural heritage of classical civilization of Greece.
- b) Explain the nature of socio-economic life in classical civilization of Rome.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Assess the progress of art and architecture in Medieval Europe.
- b) Explain the nature of dark age with special reference to Medieval West.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Examine the nature of political system in ancient Indian Civilization.
- b) Explain the causes of rise of Nation-States in France and England.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each : **[10]**

- a) Civilization
- b) Arabic culture
- c) Varahmihir
- d) Greece city-state

Total No. of Questions : 5]

P2648

[5305]-3001

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Core Paper - VII)

Ancient and Medieval Civilizations of the World

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) प्राचीन चिनी संस्कृतीमधील तत्वज्ञान आणि धार्मिक जीवनाचे परीक्षण करा.

ब) प्राचीन पर्शियन संस्कृतीमधील राजकीय व्यवस्था आणि सामाजिक-आर्थिक जीवनाचा वृत्तांत द्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) अभिजात ग्रीस संस्कृतीचा सांस्कृतिक वारसा स्पष्ट करा.

ब) अभिजात रोमन संस्कृतीमधील सामाजिक-आर्थिक जीवनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) मध्ययुगिन युरोपमधील कला आणि स्थापत्य यांच्या विकासाचे मुल्यमापन करा.

ब) मध्ययुगिन पाश्चिमात्याच्या विशेष संदर्भात अंधार युगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) प्राचीन भारतीय संस्कृतीमधील राजकीय व्यवस्थेच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.

ब) फ्रान्स आणि इंग्लंडमधील राष्ट्रराज्याच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) संस्कृती
- ब) अरब संस्कृती
- क) वराहमिहीर
- ड) ग्रीकनगरराज्ये

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2649

[Total No. of Pages : 4

[5305]-3002

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Core Paper - VIII)

Debates in Indian History

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the Nationalist Discourse on Aryan Debate.
- b) Give an information about the Mahajanapadas in Ancient India.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the causes of decline of the Mauryan state.
- b) Comment on Maratha State formation.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Define the term 'Urbanisation' and explain it's nature.
- b) Explain the causes of Urban Decay.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the socio political nature of Feudalism in Indian History.
- b) Discuss the 18th century Debate with special referance to the concept of the 'Dark age'.

P.T.O.

Q5) Write short note on any two of the following in 100 words each : **[10]**

- a) Dravidians
- b) Golden age
- c) Khalifa
- d) Orientalism

Total No. of Questions : 5]

P2649

[5305]-3002

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Core Paper - VIII)

Debates in Indian History

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांचे समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) आर्यांच्या प्रवादा वरील राष्ट्रवादी चर्चाविश्वाची चर्चा करा.
ब) प्राचीन भारतातील महाजनपदां विषयी माहिती लिहा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मौर्य राज्याच्या पाडावाची कारणे स्पष्ट करा.
ब) 'मराठा राज्य निर्मिती' यावर भाष्य करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) शहरीकरण या संज्ञेची व्याख्या करून तिचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) शहरांच्या ज्हासाची कारणे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारतातील सामंतशाहीचे राजकीय व सामाजिक स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) 'अंधार युग' या संकल्पनेच्या विशेष संदर्भात 18 व्या शतकातील प्रवादाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दात लिहा.

[10]

- अ) द्रविडीयन
- ब) सुवर्ण युग
- क) खलिफा
- ड) पौर्वात्यवाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2650

[Total No. of Pages : 4

[5305]-3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Paper - IX)

Economic History of Modern India

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Critically examine the exploitative nature of the Colonial rule with reference to Free Trade Policy.
- b) Assess the Permanent Settlement System in Bengal.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) De-industrialization is done as a part of British imperialism. Do you agree? Discuss.
- b) Review the development of Iron and Steel Industry during the Colonial rule.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) 'Railways are introduced in India to Cater the Colonial interests'. Discuss.
- b) Examine the Internal Trade Policy of the Colonial Government in India.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Critically examine the Fiscal Policy of the British Government after 1858.
- b) Explain the development of Banking Sector Under British Government during the 20th Century.

Q5) Write short notes on Two of the following in 100 words each : **[10]**

- a) Financial Imperialism Phase
- b) Mahalwari System
- c) The Factory Act of 1942
- d) AITUC

Total No. of Questions : 5]

P2650

[5305]-3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Paper - IX)

Economic History of Modern India

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मुक्त व्यापार धोरणाच्या संदर्भात वासाहतिक शासनाच्या शोषणात्मक स्वरूपाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

ब) बंगालमधील कायमधारा पध्दतीचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) अनुद्योगिकरण हे ब्रिटिश साम्राज्यवादाचा भाग म्हणून करण्यात आले. आपण सहमत आहात का? चर्चा करा.

ब) वासाहतिक शासन काळातील लोह-पोलाद उद्योगाच्या विकासाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) 'वासाहतिक हितसंबंध जोपासण्यासाठी भारतात रेल्वे सुरू करण्यात आली'. चर्चा करा.

ब) भारतातील वासाहतिक शासनाच्या अंतर्गत व्यापार विषयक धोरणाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) 1858 नंतरच्या ब्रिटिश शासनाच्या वित्तीय धोरणाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- ब) विसाव्या शतकातील ब्रिटिश शासन काळातील बँकिंग क्षेत्राचा विकास स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]

- अ) वित्तीय साम्राज्यवादी अवस्था
- ब) महालवारी पध्दत
- क) 1942 चा कंपनी कायदा
- ड) आयटक

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2651

[Total No. of Pages : 4

[5305]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - XIII)

Maharashtra in the 19th Century

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Evaluate the social condition of Maharashtra in the early 19th century.
- b) Examine the ideological impact of Liberalism on the intellectual in Maharashtra.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Analyse the salient features of Renaissance in Maharashtra.
- b) Assess the achievement of Pranhansa Mandali in social reform movement in Maharashtra.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) What is meant by social stratification? Explain its consequences on social life.
- b) Give an account of the achievements of Pune Sarvajnik Sabha.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the significance of rise of middle class in Maharashtra.
- b) Discribe the nature of Trade and Commarce in 19th century Maharashtra.

Q5) Write short notes any two in 100 words each : **[10]**

- a) Manvdharram Sabha
- b) Non-Brahman consciousness
- c) Explain the concept 'Nationalism'
- d) Commercilisation of Agriculture

Total No. of Questions : 5]

P2651

[5305]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - XIII)

Maharashtra in the 19th Century

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) 19 व्या शतकाच्या प्रारंभीच्या महाराष्ट्रातील सामाजिक परिस्थितीचे मूल्यमापन करा.
ब) महाराष्ट्रातील बुद्धीवंतांवरील उदारमतवादी प्रभावाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) महाराष्ट्रातील प्रबोधनाच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे विश्लेषण करा.
ब) महाराष्ट्राच्या समाज सुधारणा चळवळीतील परमहंस मंडळीने केलेल्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) सामाजिक स्तरीकरण म्हणजे काय? त्याचे समाज जीवनावरील परीणाम स्पष्ट करा.
ब) पुणे सार्वजनिक सभेच्या कामगिरीचा वृत्तांत द्या.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) महाराष्ट्रातील मध्यमवर्गाच्या उदयाचे महत्व स्पष्ट करा.
ब) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्राच्या व्यापार व वाणिज्याच्या स्वरूपाचे वर्णन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

[10]

- अ) मानवधर्म सभा
- ब) ब्राह्मणेत्तर जाणिव
- क) 'राष्ट्रवाद' ही संकल्पणा स्पष्ट करा.
- ड) शेतीचे व्यापारीकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2652

[Total No. of Pages : 4

[5305]-3005

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - 14)

British Administrative Policies in India, 1765 - 1892

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Examine ideological influences on early British Administrative Policies with special reference to British Imperialism.
- b) Discuss the Administrative structure with reference to the Regulating Act of 1773.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the Free Trade Policy in detail.
- b) Give an account of development of Education in India upto the Wood's Dispatch.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss famine policy of the British Government with special reference to Strachey Commission.
- b) Examine the British Policy towards native rulers after 1857.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Review the development of Bureaucracy during the rule of East India Company.
- b) Examine the Queens Proclamation.

Q5) Write short notes on any two of following in 100 words each : **[10]**

- a) Charter Act of 1813
- b) Royatwari System
- c) De-industrialization
- d) Importance of the Council Act of 1861

Total No. of Questions : 5]

P2652

[5305]-3005

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - 14)

British Administrative Policies in India, 1765 - 1892

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) 'ब्रिटीश साम्राज्यवादाच्य' विशेष संदर्भात ब्रिटीशांच्या प्रशासकीय धोरणावरील वैचारिक प्रभावाचे परीक्षण करा.

ब) 1773 च्या नियामक कायद्याच्या संदर्भात प्रशासकीय रचनेची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) मुक्त व्यापार धोरण सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) भारतातील शिक्षणविषयक विकासाचा वूडच्या खलित्यापर्यंतचा वृत्तांत द्या.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) स्ट्रॅची आयोगाच्या विशेष संदर्भात ब्रिटीश शासनाच्या दुष्काळविषयक धोरणाची चर्चा करा.

ब) 1857 नंतरच्या ब्रिटीशांच्या संस्थानिकांच्या संदर्भातील धोरणाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) ईस्ट इंडिया कंपनीच्या शासनकाळातील नोकरशाहीच्या विकासाचा आढावा घ्या.

ब) राणीच्या जाहीरनाम्याचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) 1813 चा सनदी कायदा
- ब) रयतवारी पध्दत
- क) अनौद्योगिकरण
- ड) 1861 च्या इंडियन कौन्सिल ॲक्ट चे महत्व

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2653

[Total No. of Pages : 4

[5305]-3006

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - 15)

Gender and Indian History

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words : **[10]**

- a) Explain Brahmanical Patriarchy and its impact on the Indian Society with reference to women.
- b) Review the contribution of Uma Chakravarti to the Feminist historiography.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words : **[10]**

- a) Critically examine the Nature of Marxist approach of Feminism.
- b) Discuss the Caste System and Gender in Indian Society.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words : **[10]**

- a) Examine the role of women in Indian Philosophy.
- b) Discuss the Position of women in the Hindu religion.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words : **[10]**

- a) Review the Position of women in the Buddhism.
- b) Examine the Feminist Movements during the 19th Century India.

P.T.O.

Q5) Write any two short notes :

[10]

- a) Simone de Beauvoir
- b) Postmodern Feminist Approach
- c) Women in Ancient India
- d) Women in the 20th Century India

Total No. of Questions : 5]

P2653

[5305]-3006

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - 15)

Gender and Indian History

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) ब्राह्मणी पुरुषसत्तेचे विवेचन करून भारतीय समाजावरील त्याच्या प्रभावाचे स्त्रियांच्या संदर्भात विवेचन करा.

ब) उमा चक्रवर्ती यांच्या स्त्रीवादी इतिहास लेखनातील योगदानाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) स्त्रीवादाच्या मार्क्सवादी प्रवाहाचे स्वरूप सांगून परीक्षण करा.

ब) भारतीय समाजातील जातिव्यवस्था व लिंगभाव यांचे सविस्तर विवेचन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) भारतीय तत्वज्ञानातील स्त्रियांच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

ब) हिंदू धर्मातील स्त्रियांच्या स्थानाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) बौध्दवादातील स्त्रियांच्या स्थानाचा आढावा घ्या.

ब) भारतातील 19 व्या शतकातील स्त्रीवादी चळवळीचे विवेचन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टीपा लिहा.

[10]

- अ) सिमोन दी बोव्हुआर
- ब) उत्तरआधुनिक स्त्रीवादी प्रवाह
- क) प्राचीन भारतातील स्त्री
- ड) 20 व्या शतकातील स्त्री

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2654

[Total No. of Pages : 4

[5305]-3007

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - 16)

East Asia : China 1900 - 2000

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the role of Sun-Yet-Sen in Chinese Nationalist Revolution.
- b) Explain the contribution of Chiang Kai-Sheik to the China.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the contribution of Communist Party to the China.
- b) Review the Establishment of People's Republic in Chinese Politics.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the cultural Revolution in China.
- b) Examine the Chinese Foreign Policy with reference to India.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the Modernization of China with reference to Industrilization.
- b) Discuss the Pro-Democratic Movements in China.

P.T.O.

Q5) Write short notes any two in 100 words each :

[10]

- a) The Boxer Rebel
- b) Mao-Tse-Tung
- c) Relations between China and Taiwan
- d) Modernization of Chinese Military

Total No. of Questions : 5]

P2654

[5305]-3007

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - 16)

East Asia : China 1900 - 2000

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) चीनच्या राष्ट्रीय चळवळीतील सन-यत-सेनच्या भूमिकेची चर्चा करा.
ब) चीन मधील चिआंग कै-शेकचे योगदान स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) चीनमधील कम्युनिस्ट पक्षाच्या योगदानाची चर्चा करा.
ब) चीनच्या राजकारणातील लोक-प्रजासत्ताकाच्या उदयाचा आढावा द्या.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) चीन मधील सांस्कृतिक क्रांतीची चर्चा करा.
ब) भारताच्या संदर्भात चीनच्या परराष्ट्र धोरणाचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) औद्योगिकीकरणाच्या संदर्भात चीनचे आधुनिकीकरण स्पष्ट करा.
ब) चीनमधील लोकशाहीवादी चळवळीची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

[10]

- अ) बॉक्सर बंड
- ब) माओ-त्से-तुंग
- क) चीन आणि तैवान मधील संबंध
- ड) चीनच्या लष्कराचे आधुनिकीकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2655

[Total No. of Pages : 4

[5305]-3008

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - 17)

Archival Studies

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the term Archives. Discuss its characteristics.
- b) Discuss the role of State Archives in the historiography.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the importance of Military Archives in the Historiography.
- b) Examine the role of Museum in the study of history.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the importance of Library in the historiography.
- b) Review the origin and development of archives in Europe.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) How far the stone inscriptions and metal plates. Proved to be important in the study of history.
- b) Discuss the Physical forms of archives with special reference to Photographs and Maps.

P.T.O.

Q5) Write any two short note of following in 100 words :

[10]

- a) Deccan College
- b) Art Galleries
- c) Microfilm
- d) Electronic data base

Total No. of Questions : 5]

P2655

[5305]-3008

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - 17)

Archival Studies

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) पुराभिलेखागार ही संज्ञा स्पष्ट करा. तिच्या वैशिष्ट्याची चर्चा करा.

ब) इतिहास लेखनातील राज्य पुराभिलेखागाराच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) इतिहास लेखनातील लष्करी पुराभिलेखागाराचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) इतिहासाच्या अभ्यासातील संग्राहलयांच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) इतिहास लेखनातील ग्रंथालयाचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) युरोप मधील पुराभिलेखागाराचे उगम आणि विकासाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) इतिहासाच्या अभ्यासामध्ये शिलालेख आणि धातुपट कितपट उपयुक्त ठरले आहेत ?

ब) नकाशे आणि छायाचित्रे यांच्या विशेष संदर्भात पुराभिलेखागाराच्या भौतिक अंगाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

- अ) डेक्कन कॉलेज
- ब) कला दालने
- क) सुक्ष्म चित्रपट
- ड) इलेक्ट्रॉनिक डेटा बेस

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2656

[Total No. of Pages : 4

[5305]-3009

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - XVIII)

HS - 18 : Maritime History of India (800 A.D. to 1800 A.D.)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the contribution of Ashin Das Gupta in Maritime History.
- b) Explain the nature of India's early maritime connection with Rome.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the Cholas diplomacy over the Sea with reference to Srivijaya and China.
- b) Review the trade and trade routes between the west cost of India and Africa.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the importance of Chola's control over seas.
- b) Explain the importance of Zamorian control over seas.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Examine the Maratha's control over the seas.
- b) Review the development of ship and ship building in India.

P.T.O.

Q5) Write any two short notes in 100 words each :

[10]

- a) Maritime History
- b) Maritime relations between India and China
- c) India and Parsian gulf
- d) Map

Total No. of Questions : 5]

P2656

[5305]-3009

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - XVIII)

HS - 18 : Maritime History of India (800 A.D. to 1800 A.D.)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) अशिनदास गुप्ता यांचे सामुद्रिक इतिहास लेखनातील योगदानाची चर्चा करा.

ब) भारताचे रोमबरोबर असलेल्या प्रारंभिक सामुद्रिक व्यापारी संबंधाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) श्रीविजय आणि चीन यांच्या संदर्भात चोलाची सामुद्रिक राजनीतीची चर्चा करा.

ब) भारताचा पश्चिम सागरी किनारा आणि अफ्रिका यांच्यामधील व्यापार आणि व्यापारी मार्गाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) चोलांच्या सामुद्रिक वर्चस्वाचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) झामोरियनच्या सामुद्रिक वर्चस्वाचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मराठ्यांच्या सामुद्रिक वर्चस्वाचे परीक्षण करा.
ब) भारतातील जहाज बांधणी विकासाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [10]
अ) सामुद्रिक इतिहास
ब) भारत आणि चीनमधील सामुद्रिक संबंध
क) पर्शियन आखात आणि भारत
ड) नकाशा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2657

[Total No. of Pages : 4

[5305]-4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Core Paper No. - 10 : History of Modern India (1857 - 1971)
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the role of Chafekar brothers in murder of Rand.
- b) Review the Peasant Movement of 1859 - 1860 in Bangal.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Give an account of All India Trade Union Congress in Labour Movement.
- b) State the background of Non-Cooperation Movement and which were programmes of Non-Cooperation Movement.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Review the underground movement of 1942.
- b) What do you know about the Kashmir question?

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss about the successes and unsuccesses of Second Five Years Plan.
- b) Explain the relations between India and China after 1949.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each : **[10]**

- a) Gadar Party
- b) Madras Labour Union
- c) Dandi March
- d) Kolambo Conference.

Total No. of Questions : 5]

P2657

[5305]-4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Core Paper No. - 10 : History of Modern India (1857 - 1971)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) रॅन्डच्या खूनातील चाफेकर बंधूची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) बंगालमधील 1859 - 1860 च्या शेतकरी चळवळीचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) मजूर चळवळीतील ऑल इंडिया ट्रेड युनियन काँग्रेस (आयटक) चा वृत्तांत लिहा.
ब) असहकार चळवळीची पार्श्वभूमी सांगा व असहकार चळवळीचे कार्यक्रम कोणते होते?

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) 1942 च्या भूमिगत चळवळीचा आढावा घ्या.
ब) काश्मिर प्रश्नाविषयी आपणास काय माहिती आहे?

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) दुसऱ्या पंचवार्षिक योजनेच्या यश व अपयशाविषयी चर्चा करा.
ब) 1949 नंतरचे भारत व चीनचे संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) गदर पक्ष
- ब) मद्रास लेबर युनियन
- क) दांडी मार्च
- ड) कोलंबो परिषद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2658

[Total No. of Pages : 4

[5305]-4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Core Paper - 11)

Intellectual History of the Modern West

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Write the background of Renaissance.
- b) Explain the concept Reformation. Explain its nature.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) What contribution did Galilio Give to Scientific thinking?
- b) Estimate the contribution of 18th century thinkers of Europe to Intellectual history.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the meaning and nature of Enlightenment.
- b) Explain 'Darwinism'. Write its impact.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) What is Socialism? Explain various aspects of socialism.
- b) Explain the term 'capitalism' writes its demerits.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words :

[10]

- a) Dante
- b) Koparnicus
- c) Liberalism
- d) Totalitarianism

Total No. of Questions : 5]

P2658

[5305]-4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Core Paper - 11)

Intellectual History of the Modern West

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) विद्येच्या प्रबोधनाची पार्श्वभूमी लिहा.
ब) धर्मसुधारणा या संकल्पनेचा अर्थ स्पष्ट करा व त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) वैज्ञानिक वैचारिकतेत गॅलिलिओने काय योगदान दिले?
ब) वैचारिकतेच्या इतिहासात युरोपातील 18 व्या शतकातील विचारवंतांच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) बुध्दी प्रामाण्यवादाचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) डार्विनवाद स्पष्ट करा. त्याचे परिणाम लिहा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) समाजवाद म्हणजे काय? समाजवादाचे विविध दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
ब) भांडवलवाद ही संज्ञा स्पष्ट करा. त्याचे दोष लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टीपा लिहा.

[10]

- अ) डान्ते
- ब) कोपरनिकस
- क) उदारमतवाद
- ड) सर्वकसवाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2659

[Total No. of Pages : 4

[5305]-4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Core Paper - 12)

World After World War - II (1945 - 2000)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the nature of Cold War.
- b) Take a review of the rise of Non-Aligned Movement.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Critically examine the Korean War.
- b) Evaluate the effects of Suez Crisis

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the Political significance of the Vietnam War.
- b) Take a review of the consequences of disintegration of USSR.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Give an account of the reunification of Germany.
- b) Take review of the impact of Globalisation on the World.

P.T.O.

Q5) Write a short note any two of the following in 100 words each :

[10]

- a) Berlin Crisis
- b) Nature of Kuwait - Iraq War
- c) Mikhail Gorbachev
- d) Importance of European Union

Total No. of Questions : 5]

P2659

[5305]-4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Core Paper - 12)

World After World War - II (1945 - 2000)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) शीत युद्धाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) आलिप्ततावादी चळवळीच्या उदयाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) कोरियन युद्धाचे टिकात्मक परीक्षण करा.

ब) सुएझ पेच प्रसंगाच्या परिणामांचे मुल्यमापन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) व्हिएतनाम युद्धाचे राजकीय महत्व स्पष्ट करा.

ब) रशियाच्या विघटनाच्या परिणामांचा आढावा घ्या.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) जर्मनीच्या पुनर्रैकीकरणाचा वृत्तांत द्या.

ब) जागतिकीकरणाच्या जगावरील प्रभावाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

- अ) बर्लिन पेच प्रसंग
- ब) कुवेत-इराक युद्धाचे स्वरूप
- क) मिखाईल गोर्बाचेव्ह
- ड) युरोपीयन युनियनचे महत्व

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2660

[Total No. of Pages : 4

[5305]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Optional Paper No. - 19 : History of Maharashtra in the 20th
Century

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) All questions carry equal marks.

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : [10]

- a) Explain the contribution of Maharashtra to revolutionarie's movement.
- b) Explain the importance of the 'Non-Brahmin movement' in Maharashtra.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : [10]

- a) Discuss the contribution of Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj to Social reform movement in Maharashtra.
- b) What is 'Urbanization'? State its consequences on the 20th Century Maharashtra.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : [10]

- a) Examine the salient features of the Co-operative movement in the 20th century Maharashtra.
- b) Give an account of the Peasants movement in 20th Century Maharashtra.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : [10]

- a) Explain the contribution of 'Samyukta Maharashtra Samiti' in the formation of Maharashtra state.
- b) Explain the rise and growth of feminist movement in Maharashtra.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Ambedkari Jalse
- b) Tata Iron and Steel Company (TISCO)
- c) Godavari Parulekar
- d) Vande mataram movement

Total No. of Questions : 5]

P2660

[5305]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Optional Paper No. - 19 : History of Maharashtra in the 20th
Century

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
अ) क्रांतीकारकांच्या चळवळीतील महाराष्ट्राचे योगदान स्पष्ट करा.
ब) महाराष्ट्रातील ब्राह्मणेत्तर चळवळीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
अ) राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज यांचे महाराष्ट्रातील सामाजिक सुधारणा चळवळीतील योगदानाची चर्चा करा.
ब) 'नागरीकरण' म्हणजे काय? त्याचे 20 व्या शतकातील महाराष्ट्रावरील परिणाम सांगा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
अ) 20 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील सहकार चळवळीच्या मुख्य वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
ब) 20 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील शेतकरी चळवळीचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
अ) महाराष्ट्र राज्याच्या निर्मितीमधील 'संयुक्त महाराष्ट्र समिती' चे योगदान स्पष्ट करा.
ब) महाराष्ट्रातील स्त्रीवादी चळवळीचा उदय आणि विकास स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) आंबेडकरी जलसे
- ब) टाटा आयर्न अँड स्टील कंपनी (TISCO)
- क) गोदावरी परूळेकर
- ड) वंदेमातरम् चळवळ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2661

[Total No. of Pages : 4

[5305]-4005

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Socio-Religious Reform Movements in South India

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - 20)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Examine the nature of Social reform movement in 19th century south India.
- b) Give an account of Social Legislation in Mysore.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Write the contribution of K.K. Cama in the Parsi-Reformer in Mysore.
- b) Discuss the social work of Narayan movement.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Estimate the role of Virslingam Pantalu as a social Reformer.
- b) Discuss the growth of the Justice. Party in TamilNadu.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) State the contribution of Alluri Sitaramarajula in the social reform movement of Andhrapradesh.
- b) Why did non-Brahmin movement start in TamilNadu?

P.T.O.

Q5) Give short notes on any two of the following in 100 words each.

[10]

- a) Self-respect movement in TamilNadu
- b) Explain concept 'Periyar'
- c) Dr. Palpu
- d) Teaching of Annadurai

Total No. of Questions : 5]

P2661

[5305]-4005

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Socio-Religious Reform Movements in South India
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - 20)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
अ) 19 व्या शतकामधील दक्षिण भारतातील समाज सुधारणा चळवळीच्या स्वरूपाचे परिक्षण करा.
ब) म्हैसूर मधील 'सामाजिक विधी नियमांचा' वृतांत द्या.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
अ) म्हैसूर मधील पारसी सुधारक के. के. कामा यांचे योगदान लिहा.
ब) नारायण चळवळीच्या सामाजिक कार्याची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
अ) समाजसुधारक म्हणून विरसलिंगम् पंतलु यांच्या कार्याचा परामर्स द्या.
ब) तामिळनाडू मधील न्यायपक्षाच्या विकासाची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
अ) आंध्रप्रदेशामधील समाजसुधारणा चळवळीतील अलुरी सितारामाराजुला यांचे योगदान सांगा.
ब) तामिळनाडू मध्ये ब्राम्हणेत्तर चळवळ का सुरू झाली ते लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) तामिळनाडू मधील आत्मसन्मान चळवळ
- ब) 'पेरियार' संकल्पना स्पष्ट करा.
- क) डॉ. पाल्पू
- ड) आण्णा दुरोई यांची शिकवण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2663

[Total No. of Pages : 4

[5305]-4007

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Optional Paper No. - 22 : [East Asia : Japan] (1853 - 2000)
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss in detail the arrival of Commodore Perry in Japan.
- b) State the causes and consequences of the Russo-Japan war of 1904-05 A.D.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) State the Significance of Washington conference.
- b) Explain the various stages of the rise of Japan as world Power.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Give an account of the rise of Militarism in Japan.
- b) Explain the causes for Japanese attack on Pearl Harbour and state its effects.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Evaluate the role played by General Mac-Arthur in the reconstruction of Japan.
- b) Give an information of cultural progress in Japan after the age of war.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Samurai
- b) Zaibatsu
- c) Diet
- d) Worker movement in Japan

Total No. of Questions : 5]

P2663

[5305]-4007

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Optional Paper No. - 22 : [East Asia : Japan] (1853 - 2000)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
अ) 'कमोडोर पेरीचे जपानमधील आगमन' याविषयी सविस्तर चर्चा करा.
ब) इ. स. 1904 – 05 रशिया-जपान युद्धाची कारणे व परिणाम सांगा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
अ) वॉशिंग्टन परिषदेचे महत्व सांगा.
ब) जपानचा एक जागतिक सत्ता म्हणून उदय होण्यामागिल विविध टप्पे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
अ) जपानमधील लष्करवादाच्या उदयाचा वृत्तांत द्या.
ब) जपानच्या पर्लहर्बरवरील हल्ल्याची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
अ) जपानच्या पूर्णरचनेतील जनरल मॅक-आर्थरच्या भूमिकेचे मुल्यमापन करा.
ब) युद्धोत्तर काळातील जपानमधील सांस्कृतिक प्रगतिची माहिती द्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) सामुराई
- ब) झैबत्सु
- क) डायट
- ड) जपानमधील कामगार चळवळ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2664

[Total No. of Pages : 4

[5305]-4008

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

HS - 23 : History of Environment and Ecology

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - 23)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Examine the main features of the study of Ecological History.
- b) Discuss the Impact on Historical events of Northern Physical Zone in India.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the pastoral system of Social formation.
- b) Give an account of the tribal life in forest area.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the colonial Intervention Policy on the Plantation Economy.
- b) Explain the colonial Intervention Policy on the Nature reserve sources.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) "Environmental Issues of the Ganga-Yamuna Rivers" - Discuss its factors.
- b) Explain the disadvantages Policy on the Industrial Pollution of India.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Ozone Zone Issue
- b) The Himalayas atmosphere
- c) Non Agricultural factors
- d) Atomic Energy in India

Total No. of Questions : 5]

P2664

[5305]-4008

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

HS - 23 : History of Environment and Ecology

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - 23)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
अ) पर्यावरणीय इतिहास अभ्यासातील मुख्य वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
ब) भारतामधील उत्तरेकडील प्राकृतिक घटकांचा ऐतिहासिक घटनांवर झालेला परीणाम यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
अ) सामाजिक बांधणी करिता पशुपालक पध्दत स्पष्ट करा.
ब) जंगल प्रदेशातील आदीवासी जिवनाचा वृत्तांत द्या.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
अ) आर्थिक वृक्षलागवडीवरील वसाहतवादी इस्तक्षेपाचे धोरण स्पष्ट करा.
ब) नैसर्गिक साधन संपत्ती वरील वसाहतवादी हस्तक्षेपाचे धोरण स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
अ) “गंगा-यमुना नदींचे पर्यावरणीय समस्या” त्यांच्या घटकांची चर्चा करा.
ब) भारताचे औद्योगिक प्रदुषणावरील दोषात्मक धोरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

[10]

- अ) ओझोन भागाची समस्या
- ब) हिमालयाचे वातावरण
- क) अकृषी-घटक
- ड) भारतातील अणु उर्जा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2665

[Total No. of Pages : 4

[5305]-4009

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

HS - 24 : Business History of India (1858 - 1991)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - 24)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Define the concept of 'Business History' and take a review of Indian Business History.
- b) Discuss the importance of Anglo-Bania Alliance in Business History of India.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the contribution of Tata-groups in development of Indian Business History.
- b) What is the term of 'Public Sector'? And give an account of 'Public Sector' in Business History.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Write the importance of Banking Houses in Business History.
- b) Take a review of Automobile Industries in India.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Give an account of 'Mixed Economy' in India.
- b) Explain the contribution of 'Birla-groups' in Business History of India.

P.T.O.

Q5) Write the following short notes in 100 words each (any two)

[10]

- a) Wadia-groups in India.
- b) Laxmanrao Kirloskar
- c) Private Sector
- d) Electronics Industries

Total No. of Questions : 5]

P2665

[5305]-4009

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

HS - 24 : Business History of India (1858 - 1991)
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - 24)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
अ) उद्योजकीय इतिहास ही संकल्पना स्पष्ट करा आणि भारतीय उद्योगाच्या इतिहासाचा आढावा घ्या.
ब) भारताच्या उद्योजकीय इतिहासातील अँग्लो-बनीया संघाच्या महत्त्वाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
अ) भारताच्या उद्योजकीय इतिहासातील टाटा समुहाचे योगदान स्पष्ट करा.
ब) 'सार्वजनिक क्षेत्र' ही सज्ञा म्हणजे काय? आणि उद्योजकीय इतिहासातील सार्वजनिक क्षेत्राचा वृत्तांत सांगा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
अ) उद्योजकीय इतिहासातील पतपेढींचे महत्त्व लिहा.
ब) भारतातील वाहन उद्योगाचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
अ) भारतातील 'मिश्र अर्थव्यवस्थे'चा वृत्तांत.
ब) भारताच्या उद्योजकीय इतिहासातील बिल्गा समुहाचे योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालील टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) भारतातील वाडीया समुह
- ब) लक्ष्मणराव किल्लोस्कर
- क) खाजगी क्षेत्र
- ड) इलेक्ट्रॉनिक्स उद्योग

